

Sygn. akt I C 514/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 września 2016 r.

Sąd Okręgowy w Radomiu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: S.S.O. Michał Gałek

Protokolant: stażysta Emilia Kowalik

po rozpoznaniu w dniu 30 sierpnia 2016r. w Radomiu na rozprawie

sprawy z powództwa Skarbu Państwa - Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad w W.

przeciwko R. M., A. M.

o zapłatę

1. **zasądza od R. M. i A. M., solidarnie, na rzecz Skarbu Państwa – Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad w W. kwotę 49.596,00 zł (czterdzieści dziewięć tysięcy pięćset dziewięćdziesiąt sześć zł.) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 22 czerwca 2015 r. do dnia 27 września 2016 r.;**
2. **zasądzone w pkt 1 świadczenie rozkłada na 36 (trzydzieści sześć) miesięcznych rat – pierwsza w kwocie 1646,00 zł (jeden tysiąc sześćset czterdzieści sześć zł), pozostałe 35 (trzydzieści pięć) rat w kwocie po 1.370,00 zł (jeden tysiąc trzysta siedemdziesiąt zł.) płatne do 10-go dnia każdego miesiąca począwszy od października 2016r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w przypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat;**
3. **oddala powództwo w pozostałej części;**
4. **nie obciąża pozwanych obowiązkiem zwrotu kosztów procesu.**

Na oryginale właściwy podpis

Sygn. akt I C 514/16

UZASADNIENIE

Skarb Państwa – Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad zastępowany w W. (dalej też jako (...)) wniósł o :

1. zasądzenie solidarnie od pozwanych A. M. i R. M. na rzecz powoda kwoty 132.826,00 złotych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty,
2. na podstawie art. 132 ust. 3a w zw. z art. 5 ustawy o gospodarce nieruchomościami wniósł o nakazanie pozwanym zwaloryzowania zasądzonej kwoty na dzień zapłaty i wypłacenia zwaloryzowanej przy zastosowaniu wskaźników zmian cen nieruchomości ogłaszanych przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego,
3. na podstawie art. 98 § 1 kodeksu postępowania cywilnego o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego wedle norm przepisanych.

Uzasadniając żądanie wskazał, że na podstawie decyzji Wojewody (...) o zezwoleniu na realizację inwestycji Nr (...) z dnia 15 października 2010 r., utrzymanej w mocy decyzją Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 30 marca 2012 r. nieruchomość oznaczona jako działka (...) o powierzchni 0,1400 ha położona w gminie S., woj. (...) została przeznaczona pod budowę drogi ekspresowej (...).

Decyzją nr (...) z dnia 11 kwietnia 2013 r. Wojewoda (...) orzekł o ustaleniu odszkodowania na rzecz byłych właścicieli (pозwanyh).

W związku z faktem, że przedmiotowa decyzja w chwili wydania była ostateczna, w dniu 30 października 2013 roku pozwanym zostało wypłacone odszkodowanie w kwocie 132.826.00 zł w następujący sposób:

-kwota 66.413,00 zł na rachunek bankowy stanowiący własność A. M.,

-kwota 66.413,00 zł na rachunek bankowy o stanowiący własność R. M..

Wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W. z dnia 9 kwietnia 2014r. w sprawie (...) Sa/Wa (...) uchylone zostały decyzje Wojewody (...) 4/R/13 z dnia 11 kwietnia 2013 r. oraz Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 11 października 2013 r. W związku z czym „upadła” podstawa do wypłaty odszkodowania pozwanym.

W następstwie powyższego pismem z dnia 29 sierpnia 2014 roku powód wezwał mych do zwrotu odszkodowania zgodnie z art. 132 ust. 3 a ustawy o gospodarce nieruchomościami.

W odpowiedzi pozwani odmówili zwrotu odszkodowania twierdząc m.in., że wypłacona kwota została przez nich przeznaczona na własne potrzeby.

Prokuratoria Generalna Państwa przekazała na podstawie art. 8 b ustawy z 8 lipca 2005 r. o Prokuraturze Generalnej Skarbu Państwa powodowi sprawę do samodzielnego prowadzenia.

W piśmie z dnia 7 kwietnia 2015r. powód cofnął pozew, co do żądania zawartego w pkt. 2 pozwu przed jego doręczeniem stronie pozwanej (k.40).

Pozwani A. M. i R. M. w odpowiedzi na pozew wnosili o odrzucenie pozwu i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych kosztów postępowania z uwagi na to, że droga sądowa przed sądem powszechnym nie przysługuje mając na uwadze przedmiot postępowania, jego źródło i charakter administracyjny, toczące się w dalszym ciągu postępowanie przed organami administracji państwowej w której uczestnikami są powód i pozwani a której przedmiot postępowania jest tożsamy z przedmiotem tej sprawy (art.199 par.1 i 2 k.p.c., art.11a, art.12 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 10.04.2003r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych - Dz.U.2013.687; art. 1 ustawy z dnia 25.07.2002r. prawo o ustroju sądów administracyjnych -Dz.U.2014.1647; art.1 ust.1 ustawy z dnia 14.06.1960r. kodeks postępowania administracyjnego-Dz.U.2013.267).

W przypadku uznania przez Sąd swojej właściwości rzeczowej, wnosili o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych kosztów postępowania z uwagi na to, że powód na obecnym etapie nie ma roszczenia wobec pozwanych a tym samym pozew jest przedwczesny, o przedmiot sprawy ciągle toczy się postępowanie administracyjne w której powód i pozwani są uczestnikami a uczestnikom ciągle służy roszczenie o odszkodowanie za wywłaszczoną nieruchomość, podana w pozwie podstawa prawna roszczenia, art.132 ust. 3a ustawy z dnia 21.08.1997r. o gospodarce nieruchomościami - Dz.U.2014.518 - nie ma zastosowania w sytuacji, gdy stronie której organ administracji państwowej wywłaszczył nieruchomość na cele publiczne przysługuje roszczenie o odszkodowanie a fakt wywłaszczenia ich nieruchomości na rzecz państwa i wynikającego stąd zobowiązania powoda do wypłaty odszkodowania był bezsporny, podana w pozwie podstawa prawna alternatywnie, art.405 k.c. nie może mieć zastosowania z uwagi na to, że powód wypłacił pozwanym kwotę dochodzoną pozwem na podstawie obowiązujących przepisów i decyzji organów administracji państwowej, wezwał pozwanych do wskazania kont bankowych celem

dokonania przelewów pod rygorem złożenia pieniędzy do depozytu sądowego, a kwoty jakie otrzymali zużyli i nie są już wzbogaceni (art.409 k.c.).

Nadto roszczenie powoda, jeśli uznać go za usprawiedliwione prawnie, jest sprzeczne ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa do słusznego odszkodowania za wywłaszczoną nieruchomość wypłaconego w rozsądnym terminie, kłóci się z zasadami współżycia społecznego i jako takie nie powinno korzystać z ochrony (art. 5 k.c.).

Strona powodowa w piśmie z dnia 22 czerwca 2015r. (k.81) oświadczyła, iż cofa pozew z dnia 29 grudnia 2014 r., w części dotyczącej zapłaty kwoty 83.230,00 zł. i nadal domagała się zapłaty od pozwanych kwoty 49.596,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu oraz kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przypisanych.

Powód wskazał, że na podstawie ponownych decyzji Wojewody (...) Nr (...) z dnia 4 marca 2015 r. oraz Ministra Infrastruktury i (...) Nr DOI.10. (...)72.2015.RD z dnia 1 czerwca 2015 r. ustalono na rzecz pozwanych odszkodowanie w wysokości 83.230,00 zł za przejęcie z mocy prawa na rzecz Skarbu Państwa nieruchomości położonej w gminie S., oznaczonej jako działka nr (...) o pow. 0,1400 ha, przeznaczonej pod budowę drogi ekspresowej (...).

Wobec wymagalności roszczenia z ww. decyzji, w dniu 19.06.2015 r. zostało wystosowane do pozwanych oświadczenie o potrąceniu przysługującej im wierzytelności z kwoty, będącej przedmiotem sporu, a wypłaconej na mocy uchylonych wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W. decyzji Wojewody (...) nr (...) z dnia 11 kwietnia 2013 r. oraz Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 11 października 2013 r.

Częściowa kompensacja kwoty dochodzonej pozwem uzasadniała, zatem cofnięcie pozwu w tej właśnie części.

Pozwani na rozprawie w dniu 23 czerwca 2015r. wyrazili zgodę na częściowe cofnięcie pozwu.

Postanowieniem z dnia 7 lipca 2015r. Sąd Okręgowy umorzył postępowanie, co do kwoty 83.230,00 zł i odrzucił pozew w pozostałej części (postanowienia k. 99).

Na skutek zażalenia pozwanych na przedmiotowe postanowienie Sąd Apelacyjny w Lublinie uchylił je w zakresie odrzucającym pozew i nakazał merytoryczne rozpoznanie sprawy (postanowienie k. 144).

Na rozprawie w dniu 31 maja 2016r. i 30 sierpnia 2016r. pozwani podnieśli zarzut potrącenia z wierzytelnością dochodzoną pozwem ich wierzytelności przysługującej wobec powoda z tytułu utraconych pożytków z wywłaszczonej nieruchomości oznaczonej nr. ew. (...) w postaci utraconego czynszu dzierżawnego od spółki (...) sp. z o.o. w W. w wysokości 30.100,00 zł. Kwota ta odpowiada utraconym pożytkom z tytułu czynszu dzierżawnego za trzy kwartały 2013r., za lata 2014 i 2015 oraz dwa kwartały 2016r.

Strona powodowa wskazała na nieskuteczność potrącenia bowiem z dniem 30.03.2012r. nieruchomość pozwanych oznaczona jako działka (...) stała się własnością Skarbu Państwa w trwałym zarządzie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad za odszkodowaniem, które ustalił Wojewoda w toku odrębnego postępowania administracyjnego. Zgodnie natomiast z treścią art. 140 k.c. to właściciel nieruchomości jest uprawniony z wyłączeniem innych osób, korzystać z rzeczy zgodnie ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem swego prawa, w szczególności jest uprawniony do pobierania pożytków i innych dochodów z rzeczy .

Ostatecznie przed zamknięciem rozprawy pozwani wnosili o oddalenie powództwa podnosząc , że w ich ocenie roszczenie powoda jest sprzeczne z art. 5 k.c. , czyli z prawem do uzyskania za wywłaszczoną nieruchomość należnego odszkodowania obejmującego wartość utraconej nieruchomości i pożytków uzyskiwanych z tej nieruchomości, z prawem do dysponowania własnymi środkami finansowymi w dowolny sposób i sprzeczne z zasadą działania organów administracji publicznej w sposób budzący zaufanie obywatela państwa Powód wiedział, że w jego ocenie świadczenie ponad wartość nieruchomości jest nienależne. Skarżąc decyzję Wojewody wnosił o uchylenie decyzji, nie wnosił o wstrzymanie decyzji. Powód żądając wskazania od pozwanych rachunków bankowych w celu wypłaty odszkodowania nie poinformował, że może żądać zwrotu tego świadczenia. Jeśli roszczenie powoda opiera się na art. 405 i 410 k.c.

(alternatywnie wskazanych w uzasadnieniu pozwu) to w sytuacji braku wiedzy pozwanych że mogą się spotkać z żądaniem zwrotu, pieniądze przeznaczyli na własne potrzeby. Pozwani nie są wzbogaceni już od kilku lat, wyżyli się tych środków.

Ewentualnie wnosili o uwzględnienie zarzutu potrącenia lub o nie obciążanie pozwanych kosztami i rozłożenie płatności kwoty zasądzonej na rzecz powoda od pozwanych na raty, przynajmniej na 3 lat.

Pełnomocnik powoda popierał, powództwo z uwzględnieniem jego częściowego ograniczenia i wnosił o zasądzenie kosztów procesu (stanowiska stron na rozprawie w dniu 30.08.2016r.) .

W związku ze skutecznym cofnięciem pozwu Sąd umorzył postępowanie w części dotyczącej zwrotu zwaloryzowanego odszkodowania o czym orzeczono na podstawie art. 355 k.p.c. (postanowienie k. 228).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

R. M. i A. M. byli właścicielami nieruchomości oznaczonej jako działka gruntu nr (...) położonej w gminie S..

W dniu 23.03.2006 r. zawarli umowę dzierżawy części tej nieruchomości (60 m²) z (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., z przeznaczeniem na ustawienie na nim konstrukcji reklamowej która stanowić będzie własność dzierżawcy. Dzierżawca zobowiązany był do usunięcia konstrukcji reklamowej wraz z fundamentem na koszt własny w ciągu 60 dni od momentu wygaśnięcia umowy.

Zgodnie z § 7 umowy dzierżawy wydzierżawiający zobowiązał się do niezwłocznego poinformowania dzierżawcy o jakichkolwiek zmianach we własności nieruchomości oraz o obciążeniu nieruchomości w wyniku zobowiązań wydzierżawiającego lub prawami osób trzecich (umowa k. 170 in.) .

Decyzją Nr (...) z 15 października 2010 r. Wojewoda (...) zezwolił na realizację inwestycji drogowej polegającej na: „Budowie drogi krajowej nr (...) o parametrach trasy ekspresowej na odcinku: koniec obwodnicy R. - granica/województwa (...) Ww. decyzja w części dotyczącej m.in. działki (...) została utrzymana w mocy ostateczną decyzją Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej znak (...) (...) z 30 marca 2012 r. Decyzja stała się ostateczna.

Jednocześnie ww. decyzją Wojewoda zatwierdził podział nieruchomości położonej w obrębie S., gmina S., powiat (...), oznaczonej jako działka nr (...) na działki nr (...). Działka numer (...) o powierzchni 0,1400 ha, na mocy wyżej wymienionej decyzji stała się własnością Skarbu Państwa z dniem 30 marca 2012 r.

Pozwani nie zawiadomili wydzierżawiającej ich (...) spółki (...) o zmianie właściciela nieruchomości (pismo (...) Sp. z o.o. Sp. k. z dnia 05.10.2012 r. k. 165) która nadal płaciła im czynsz dzierżawny (zestawienie operacji za okres 01.09.2012 r. - 31.03.2013r., k. 167 in)

Dopiero w maju 2013r. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w W. poinformowała dzierżawcę, iż zgodnie z Decyzją Wojewody (...) Nr (...) z dnia 15 października 2010r. o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej (...) " część nieruchomości opisanej w księdze wieczystej (...) stanowiąca działkę nr (...) o powierzchni 0,1400 ha stała się własnością Skarbu Państwa z dniem 30 marca 2012r., zaś umowa dzierżawy zawarta z małżonkami M. wygasła.

Wobec powyższego GDDKiA wezwała do niezwłocznego usunięcia znajdującej się w terenie nieruchomości konstrukcji reklamowej stanowiącej własność spółki. O powyższym zawiadomieni zostali także pozwani (pismo k. 166).

Zawiadomieniem z 15 czerwca 2012 r. Wojewoda (...) wszczął postępowanie w sprawie ustalenia odszkodowania należnego pozwany za wywłaszczenia część nieruchomości oznaczonej jako działka nr (...), gmina S., powiat (...) o powierzchni 0,1400 ha (powstałej z podziału działki nr (...)).

Decyzją Nr (...) z 11 kwietnia 2013 r., Wojewoda (...) orzekł o przyznaniu pozwanym odszkodowania w kwocie 132.826,00 zł za ww. nieruchomość wywłaszczoną pod budowę drogi (decyzja k. 20).

Na skutek złożonego przez pozwanych oraz Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad odwołania Minister Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej decyzją znak BOI-7t-781-O-371/13 z 11 października 2013 r. utrzymał w mocy zaskarżoną decyzję (decyzja k. 14).

W związku z faktem, że przedmiotowa decyzja w chwili wydania była ostateczna, w dniu 30 października 2013 roku pozwanym zostało wypłacone odszkodowanie w kwocie 132.826.00 zł w następujący sposób: kwota 66.413,00 zł na rachunek bankowy stanowiący własność A. M., kwota 66.413,00 zł na rachunek bankowy o stanowiący własność R. M. (okoliczność niesporna k.11,12).

W wyniku skargi złożonej przez (...) Wojewódzki Sąd Administracyjny w W. wyrokiem z 9 kwietnia 2014 r. sygn. akt VIII SA/Wa 1035/13 uchylił decyzje Wojewody (...) 4/R/13 z dnia 11 kwietnia 2013 r. oraz Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 11 października 2013 r.

Podstawę powyższego stanowiło ustalenie, iż uwzględniona do ustalenia odszkodowania za wywłaszczoną nieruchomość konstrukcja reklamy nie stanowi części składowej nieruchomości, gdyż wraz z gruntem nie tworzą „gospodarczej całości” powiązanej fizycznie i funkcjonalnie w taki sposób, że stanowią łącznie jedną rzecz oraz uznał, że oddzielenie tablicy reklamowej od gruntu nie prowadzi do uszkodzenia lub istotnej zmiany całości albo do uszkodzenia konstrukcji reklamy.

W następstwie powyższego pismem z dnia 29 sierpnia 2014 roku powód wezwał pozwanych do zwrotu wypłaconego im odszkodowania (wezwanie k. 8).

W odpowiedzi pozwani w piśmie z dnia 09.09.2014r. odmówili zwrotu odszkodowania twierdząc m.in., że wypłacona kwota została przez nich przeznaczona na własne potrzeby (k.10).

Na podstawie ponownych decyzji Wojewody (...) Nr (...) z dnia 4 marca 2015 r. (decyzja k. 61) oraz Ministra Infrastruktury i (...) Nr DOI.10. (...).(…) z dnia 1 czerwca 2015 r. (decyzja k. 87) ustalono na rzecz pozwanych odszkodowanie w wysokości 83.230,00 zł za przejęcie z mocy prawa na rzecz Skarbu Państwa ich nieruchomości

Wobec wymagalności roszczenia z ww. decyzji, w dniu 19.06.2015 r. zostało wystosowane do pozwanych oświadczenie o potrąceniu przysługującej im wierzytelności z kwoty, będącej przedmiotem sporu, a wypłaconej na mocy uchylonych wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W. decyzji Wojewody (...) nr (...) z dnia 11 kwietnia 2013 r. oraz Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 11 października 2013 r. (oświadczenie k. 85).

Pozwani nie uznali zasadności stanowiska powoda (oświadczenie pozwanych k.88).

Wojewódzki Sąd Administracyjny w W. w sprawie Sygn. akt VIII SA/Wa 608/15 na rozprawie w dniu 5 maja 2016 r. w R. oddalił skargi A. M. i R. M. na decyzję Ministra Infrastruktury i R. dnia 1 czerwca 2015 r. nr DOI.10. (...).72.2015.RD w przedmiocie odszkodowania za przedmiotową nieruchomość (odpis wyroku k.206 in.).

Na rozprawie 2016.05.25. pozwani złożyli oświadczenie o potrąceniu z wierzytelnością dochodzona pozwem w wysokości 49.596,00zł. a z wierzytelność przeciwko stronie powodowej z tytułu utraconych pożytków z wywłaszczonej nieruchomości, w postaci utraconego czynszu dzierżawnego od (...) sp. z o.o. w W. w kwocie 25.800,00zł. za okres od drugiego kwartału 2013r. do chwili obecnej (oświadczenie k. 197).

Na rozprawie w dniu 30.08.2016r. powodowie złożyli oświadczenie z dnia 22.08.2016r. o potrąceniu z wierzytelnością z tytułu traconych pożytków z wywłaszczonej nieruchomości oznaczonej nr. ew. (...) w postaci utraconego czynszu dzierżawnego od (...) sp. z o.o. w W. za II i III kwartał 2016r. w kwocie 4.300zł.

Łącznie do potrącenia zgłosili z tytułu utraconych pożytków kwotę 30.100,00 zł. Kwota ta odpowiada szkodzie z tytułu utraconego czynszu dzierżawnego za trzy kwartały 2013r., za lata 2014 i 2015 oraz dwa kwartały 2016r. Po waloryzacji czynszu dzierżawnego (...) sp. z o.o. w W. wypłacała pozwanym czynsz dzierżawny kwartalnie w kwocie 2.150,64 zł. z góry do 14 dni od początku danego kwartału. Od drugiego kwartału 2013r. (...) sp. z o.o. w W. przestał pozwanym płacić czynsz dzierżawny w związku z wywłaszczeniem naszej nieruchomości (oświadczenie pozwanych k. 215).

A. M. ma lat 61. Utrzymuje się ze świadczenie emerytalnego w wysokości 964,46zł miesięcznie (k.186). Leczy się w Poradni Onkologicznej, co pociąga za sobą dodatkowe koszty utrzymania. Nie jestem w stanie dodatkowo pracować z uwagi na stan zdrowia. Mieszka razem z mężem w mieszkaniu o powierzchni 39 m².

R. M. ma 63 lat. Utrzymuje się z zasiłku przedemerytalnego, który pobiera w kwocie 877zł miesięcznie (k.193). Cierpi na chorobę alkoholową.

Pozwani nie posiadają innego majątku, zgromadzonych oszczędności.

Pieniądze, które otrzymali z odszkodowania przekazali synom. Synowi W., który im pomagał oraz L. na wesele (zeznania stron).

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie przedstawionych przez strony dokumentów, których treść i autentyczność nie były kwestionowane, decyzji administracyjnych oraz zeznań pozwanych.

Sąd zważył, co następuje.

Odszkodowanie z tytułu wywłaszczenia nieruchomości stanowi roszczenie cywilnoprawne, jednakże ustawodawca przewidział, iż jego rozstrzygnięcie następuje na drodze postępowania administracyjnego.

Stan faktyczny sprawy przedstawiony w pozwie nie był w zasadzie kwestionowany przez pozwanych. Nie był zatem sporny przebieg postępowania administracyjnego, w ramach którego ustalono odszkodowanie należne pozwanym w związku z działaniami powoda na nieruchomości stanowiącej ich własność (co do podstawy wypłacenia pozwanym odszkodowania oraz jego wysokości).

Pozwani nie kwestionowali także faktu wydania ponownych decyzji ustalających jego wysokość. Sporny pozostawał obowiązek pozwanych zwrotu części wypłaconego odszkodowania.

Należy, więc wskazać, że sposób ustalenia odszkodowania należnego pozwanym oraz zasady jego zwrotu zostały określone ustawowo.

Stosownie do art. 132 ust. 3a ustawy z dnia 21.08.1997r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U.2014.518 – dalej: u.g.n.), „ Jeżeli decyzja, na podstawie której wypłacono odszkodowanie, została następnie uchylona lub stwierdzono jej nieważność, osoba, której wypłacono odszkodowanie, lub jej spadkobierca są zobowiązani do zwrotu tego odszkodowania po jego waloryzacji na dzień zwrotu”.

W orzecznictwie przyjęto, że brak jest podstaw do ustalania obowiązku ponownej wypłaty odszkodowania w pełnej nowo ustalonej wysokości, skoro kwota dotychczas wypłaconego odszkodowania, jako należna osobie uprawnionej, nie może być przedmiotem żądania zwrotu na podstawie art. 132 ust. 3a ustawy o gospodarce nieruchomościami.

Zdaniem Sądu dokonując wykładni art. 132 ust. 3 a ustawy zwrócić należy uwagę, że mówi on o obowiązku zwrotu odszkodowania po uchyleniu lub stwierdzeniu nieważności decyzji, na podstawie której je wypłacono.

Jednakże ów obowiązek może się odnosić tylko do takiej sytuacji, kiedy w toku dalszego postępowania administracyjnego (po uchyleniu lub stwierdzeniu nieważności decyzji pierwotnej) w ogóle nie przyznano odszkodowania bądź przyznano je w niższej niż poprzednio wysokości. Wówczas dopiero rzeczywiście aktualizuje się

obowiązek zwrotu odszkodowania po jego waloryzacji na dzień zwrotu. Z taką sytuacją mamy do czynienia na gruncie niniejszej sprawy.

Nie można bowiem od osoby uprawnionej oczekiwać zwrotu wypłaconej kwoty odszkodowania, jeżeli kwota ta stanowi ostatecznie część należności za odebrane prawo do nieruchomości (patrz wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18 czerwca 2014 r., I OSK 2811/2012 LexPolonica nr 8616644, orzeczenia.nsa.gov.pl).

Skoro bowiem doszło do odebrania prawa własności nieruchomości pozwanym to przedmiotem sporu pozostawała jedynie wysokość należnego odszkodowania, ustalanego odrębną decyzją, a nie okoliczność czy odszkodowanie w ogóle jest należne.

W chwili wniesienia pozwu w niniejszej sprawie nadal toczyło się postępowanie zmierzające do ustalenia wysokości odszkodowania za wywłaszczoną nieruchomość.

Zdaniem Sądu przyjęcie poglądu prezentowanego przez stronę powodową co do wymagalności zwrotu wypłaconego odszkodowania prowadziłyby, do swoistego ukarania finansowego pozwanych z tego powodu, że okazała się wadliwa prawnie decyzja, na podstawie której wypłacono pozwanym odszkodowanie. Nie można więc podzielić stanowiska powoda, że obowiązek zwrotu zwaloryzowanego odszkodowania powstaje, gdy decyzja przyznająca odszkodowanie została wyeliminowana z obrotu prawnego, tj. gdy stwierdzono jej nieważność bądź też została uchylona. Podstawą bowiem do jego wypłacenia była nadal istniejąca w obrocie prawnym decyzja o wywłaszczeniu nieruchomości pozwanych . Co istotne, przy ponownym rozpoznaniu sprawy przez organ administracji przedmiotem wątpliwości nie była okoliczność, czy pozwanym należy się w ogóle odszkodowanie za wywłaszczenie nieruchomości (zasada odpowiedzialności), ale jedynie wysokości tego odszkodowania.

Na tym etapie postępowania, w ogóle nie można było mówić o nienależnym odszkodowaniu.

Za dominujący należy uznać pogląd, że intencją ustawodawcy było uregulowanie obowiązku zwrotu odszkodowania w sytuacji, gdy dochodzi do trwałego wyeliminowania z obrotu prawnego decyzji stanowiącej podstawę do wypłacenia tego odszkodowania. W sytuacji, gdy odszkodowanie jest należne i zostało wypłacone w toku postępowania w kwocie wyższej od ponownie ustalonej, to nie może dojść do ponownej wypłaty odszkodowania w pełnej wysokości, lecz jedynie w takiej części, która została ustalona na mocy wydanej decyzji.

Nie może budzić zastrzeżeń, że w takiej sytuacji odszkodowanie nadal jest należne, nie odpadła zatem podstawa prawna jego świadczenia w rozumieniu art. 410 § 2 k.p.c. ponieważ pozwanym nadal przysługiwała wierzytelność, której podstawa nigdy w ustalonym stanie faktycznym nie odpadła.

W tym miejscu należy przywołać wyrok WSA w Warszawie z 26 stycznia 2012r. (I SA/Wa 1092/11), w którym sąd administracyjny wprost wskazał, iż przepis art. 132 ust. 3a u.g.n. nie ma zastosowania w sytuacji, gdy stronie przysługuje roszczenie, co do różnicy pomiędzy kwotą ustalonego ponownie odszkodowania a kwotą odszkodowania już wypłaconego. Zdaniem tego sądu z przepisu tego wynika obowiązek zwrotu zwaloryzowanego świadczenia, jednakże wtedy, gdy wyeliminowanie decyzji z obrotu prawnego wskutek stwierdzenia jej nieważności lub uchylecia skutkuje tym, iż odszkodowanie już nie przysługuje. Podobnie wypowiedział się NSA w Warszawie w wyroku z 6 czerwca 2012r. (I OSK 830/11) podnosząc, iż przepis art. 132 ust. 3a u.g.n. należy odnieść do sytuacji, w której uchylene decyzji odszkodowawczej skutkuje nienależnością wypłaconego na podstawie tej decyzji odszkodowania. W wyroku WSA w Lublinie z dnia 8 listopada 2012 r. (II SA/Lu 615/12), który dotyczył zakresu odpowiedzialności podmiotu, na rzecz którego dokonano wywłaszczenia, Sąd doszedł do wniosku, iż odpowiedzialność tego podmiotu ograniczona jest do różnicy pomiędzy kwotą zwaloryzowanego odszkodowania, a wartością na nowo ustalonego odszkodowania.

Podsumowując powyższe rozważania wywłaszczonej osobie prawo do odszkodowania przysługuje tylko raz, a wadliwość decyzji przyznającej odszkodowanie nie może tego prawa rozszerzać nakładając na podmiot nabywający

działkę obowiązku wypłaty odszkodowania tyle razy ile nastąpi wyeliminowanie decyzji odszkodowawczej z porządku prawnego.

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie strona powodowa prawidłowo więc żądała ostatecznie zwrotu jedynie części wypłaconego odszkodowania stanowiącego różnicę pomiędzy kwotą pierwotnie ustalona i wypłaconą, a kwotą obecnie ustalonego odszkodowania.

Zdaniem Sądu, pozwani nie mieli obowiązku zwrotu odszkodowania po uchyleniu pierwotnej decyzji ustalającej odszkodowanie, albowiem sprawa została przekazana organowi I instancji do ponownego rozpoznania, a celem tego przekazania było jedynie ponowne ustalenie przez organ I instancji wysokości odszkodowania, a to wobec dezaktualizacji operatu szacunkowego

Pozwani zostali wezwani do zapłaty różnicy w kwocie odszkodowania pismem z dnia 17 czerwca 2015r.(k.85), na które odpowiedzieli pismem z dnia 22 czerwca 2016r.(k.88). Należy więc przyjąć, że od tego dnia opóźniali się ze zwrotem wypłaconego odszkodowania.

Mając powyższe na uwadze na podstawie art. art. 132 ust. 3a ustawy z dnia 21.08.1997r. o gospodarce nieruchomościami i art. 481 k.c. orzeczono jak w pkt 1 wyroku.

Tym samym żądanie zapłaty odsetek za opóźnienie za okres żądany w pozwie należało oddalić (pkt 3 wyroku).

W ocenie Sądu zarzuty pozwanych były niezasadne .

W pierwszej kolejności należy wskazać, że zobowiązany dokonać zwrotu odszkodowania jest osoba, której wypłacono odszkodowanie, lub jej spadkobierca. Komentowany przepis określa ustawowy obowiązek zwrotu odszkodowania w wysokości zwaloryzowanej na dzień jego zwrotu. Zatem dochodzenie tego zwrotu następuje jako dochodzenie wykonania ustawowo określonego obowiązku w związku z decyzją, w której uchylono decyzję o uchyleniu odszkodowania lub stwierdzono jej nieważność.

Obowiązek zwrotu zwaloryzowanego odszkodowania powstaje z mocy samego prawa i wypłaconego świadczenia nie można uznać za nienależne o czym była już mowa wcześniej .

Przepis art. art. 132 ust. 3a ustawy z dnia 21.08.1997r. o gospodarce nieruchomościami należy więc uznać za szczególny i do obowiązku nim uregulowanego nie mają zastosowania przepisy art. 404, 409 i 410 k.c.

Za chybiony należy także uznać zarzut potrącenia z dochodzoną wierzytelnością wierzytelności pozwanych z tytułu odszkodowania za utracony czynsz dzierżawny.

Pozwani wskazywali na należne im odszkodowania w zakresie *lucrum cessans* w postaci utraconych korzyści w formie czynszu dzierżawnego. Zasadnie jednak podniosła strona powodowa, że z dniem 30.03.2012r. nieruchomość pozwanych oznaczona jako działka (...) stała się własnością Skarbu Państwa w trwałym zarządzie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad za odszkodowaniem, które ustalił Wojewoda w toku odrębnego postępowania administracyjnego

Zgodnie natomiast z treścią art. 140 k.c. to właściciel nieruchomości jest uprawniony z wyłączeniem innych osób, korzystać z rzeczy zgodnie ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem swego prawa, w szczególności jest uprawniony do pobierania pożytków i innych dochodów z rzeczy .

Roszczenie zgłoszone przez pozwanych byłoby zasadne jedynie w przypadku uznania z nieważnej samej decyzji wyłączeniowej.

W ocenie Sądu brak jest również przesłanek do uznania żądania zapłaty za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego (art. 5 k.c.), bowiem pozwani otrzymali należne im odszkodowanie za utraconą własność. Ich nadmierne oczekiwania co do wysokości samego odszkodowania nie uzasadniają oddalenia powództwa na tej podstawie.

Za zasadny natomiast Sąd uznał złożony przez pozwanych wniosek o ewentualne rozłożenie należności na raty.

Stosownie do art. 320 k.p.c. w szczególnie uzasadnionych wypadkach sąd może w wyroku rozłożyć na raty zasądzone świadczenie.

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie zachodzą szczególne okoliczności pozwalające na zastosowanie powyższego przepisu. Pozwani znajdują się w trudnej sytuacji ekonomicznej, która nie jest jedynie wynikiem podjęcia przez nich niewłaściwych decyzji co do rozdysponowania otrzymanych kwot .

Otrzymują niewysokie świadczenia z ubezpieczenia społecznego , ich stan zdrowia nie jest dobry.

Rozłożenie zasądanego świadczenia na raty na podstawie art. 320 k.p.c. ma ten skutek - wskazany w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 września 1970 r., III PZP 11/70 (OSNCP 1971, nr 4, poz. 61) - że wierzycielowi nie przysługują odsetki od ratalnych świadczeń za okres od daty wyroku do daty płatności poszczególnych rat.

Mając powyższe na uwadze Sąd orzekł jak w pkt 2 wyroku.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu oparto na podstawie art. 100 k.p.c. W ocenie Sądu żądanie pozwu zostało bowiem uwzględnione jedynie częściowo. Strona powodowa wystąpiła z żądaniem przedwcześnie, nie czekając do chwili ponownego ustalenia należnego pozwany odszkodowania , o czym była już mowa we wcześniejszych rozważaniach.

/na oryginale właściwy podpis/